



NORRKÖPING
KOMMUNSTYRELSEN

YTTRANDE

1(3)

2019-03-04

Vårt diarienummer
KS 2018/1482 739

Handläggare, titel, telefon

Anita Ottosson, medicinskt ansvarig sjuksköterska
011 15 22 28

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande - Betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77)

Utbildningsdepartementets diarienummer U2018/04219/UH

Sammanfattning

Norrköpings kommun ställer sig inte bakom förslagen om

- en specialistutbildning för sjuksköterskor med tre fasta och en öppen inriktning,
- att specialistsjuksköterskeutbildningen inte längre ska leda till en generell magisterexamen och en yrkesexamen.

Yttrandet omfattar inte synpunkter omkring behoven av en ändrad examensbeskrivning för barmorskor och behoven av en specialiströntgen-sjuksköterskeexamen.

Utredningen föreslår en förenklad specialistsjuksköterskemodell med endast tre fasta specialistsjuksköterskeutbildningar. Dessa fasta alternativ vänder sig endast till den slutna hälso- och sjukvården. De utbildningar som vänder sig till den öppna hälso- och sjukvården saknas som fasta utbildningar i förslaget vilket Norrköpings kommun vänder sig mot.

Specialistsjuksköterskan med en generell examen inom huvudområdena omvårdnad och vårdvetenskap kan ta avancerade kliniska beslut samt vara med och utveckla och säkra kvaliteten i vården. En yrkesexamen ger inte tillträde till forskarutbildningar vare sig i Sverige eller internationellt. Möjligheten att ta ut både akademisk examen och yrkesexamen gäller för alla högskoleutbildningar som leder till en yrkesexamen. Norrköpings kommun står inte bakom att en generell magisterexamen inte längre ingår i specialistsjuksköterskans examen.

Begränsning

Yttrandet omfattar inte synpunkter omkring behoven av en ändrad examensbeskrivning för barmorskor och behoven av en specialiströntgen-sjuksköterskeexamen.

Synpunkter omkring nulägesbeskrivningen, utredningens överväganden och förslag samt konsekvenser av förslagen

Norrköpings kommun ställer sig inte bakom förslagen om en specialistutbildning för sjuksköterskor med tre fasta och en öppen inriktning och inte heller att

specialistsjuksköterskeutbildningen inte längre ska leda till en generell magisterexamen och en yrkesexamen.

Förslag om en specialistutbildning för sjuksköterskor med tre fasta och en öppen inriktning, sid 459

I nulägesbeskrivningen anger utredningen att distriktssjuksköterskeutbildningen sedan specialistsjuksköterskeexamen fördes in i högskolan 2001 och fram till läsåret 2016/17 haft flest antal programnybörjare med nästan tre gånger fler programnybörjare än övriga inriktningar. Trots detta föreslår utredarna att distriktssköterskeutbildningen inte ska finnas kvar som fast utbildning. Stora förändringarna i både demografi och sjukdomspanorama i samhället till trots är fortfarande hälso- och sjukvården organiserad för att främst ta hand om akuta sjuka. Omställning pågår dock och målet är en nära vård där fokus flyttas till hälsofrämjande, förebyggande och proaktiva insatser. I den nära vården är basen primärvården i ett väl fungerande nätverk med kommunal hälso- och sjukvård, socialtjänst, specialiserad vård och andra aktörer. Detta utvecklingsscenario kräver distriktssköterskekompetens vilket inte Modell C som utredningen förordar som grund för en ny specialistsköterskeexamen borgar för. I förslaget anges att distriktssköterskeutbildningen kan utformas som ett specialiseringsområde mot exempelvis nära vård eller primärvård. Följden av detta är att varje lärosäte själv bestämmer och beslutar om innehållet i inriktningen och risken är då att utbildningen till distriktssköterska innehåller olika kunskaper och färdigheter beroende på var man utbildat sig i landet. Detta gör att det blir ännu svårare för vårdgivaren att veta vad för kompetens de anställda har vilket utredningen själv har påpekat är en kunskapsbrist i redan idag när det gäller anställd personal.

Den kommunala hälso- och sjukvården, som är en öppen hälso- och sjukvård, är en stor utförare som inte uppmärksammas när man talar om hälso- och sjukvård enligt socialstyrelsens rapport, Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård – Förstudie, dec 2018. Att säkra kommunernas behov av specialistsjuksköterskor med distriktssköterskekompetens blir allt viktigare med en allt mer avancerad hälso- och sjukvård utanför sjukhusen. Med Modell C blir fokus återigen på den akuta hälso- och sjukvård som bedrivs på sjukhus då modellen förordar examen med tre områden för specialisering mot anestesivård, intensivvård, operationssjukvård. Detta kan inte ur ett kommunalt perspektiv anses optimalt då cirka 25 procent av kostnaderna för dagens hälso- och sjukvård bedrivs av kommunerna i form av hemsjukvård.

I förslagen under rubriken, Exempel på särskilda områden för specialisering, sid 475, redovisar utredningen ett antal exempel på hur en ny specialistsjuksköterskeexamen med särskilt område för specialisering kan planeras och delas in i olika områden. Ett av områdena som föreslås är hemsjukvård, sid 476. Där beskrivs att då hälso- och sjukvård organiseras i stor utsträckning i människors hem eller kommunala boendemiljöer (vilket också är människors hem, kommunens kommentar) krävs specialistsjuksköterskor med särskild kompetens som kan utgöra en länk mellan sjukhus och vård i hemmet samt kunskap om utformningen av vård i en hemlik miljö. Då denna utbildning inte i förslaget finns som fast utbildning finns inga garantier för att en sådan utbildning överhuvudtaget kommer till stånd.

I yttrande som Distriktssköterskeföreningen i Sverige avgivit på remiss God och nära vård SOU 2018:39, i november 2018 beskriver de distriktssköterskans kompetens på ett mycket detaljerat sätt. De anger bland annat att kompetensen

medför att man självständigt kan göra bedömningar inom en rad områden, inom hemsjukvård i alla åldrar, alla sjukdomstillstånd med omvårdnad och stöd till patienter och närstående samt samordning av patienters behov och insatser. Norrköpings kommun ser det som mycket viktigt att specialistutbildningen till distriktssköterska finns kvar som en utbildning med ett innehåll som inte varierar över landet utan bibehålls i sin nuvarande form för att även fortsatt upprätthålla ovan angivna kompetens. Vi ser risker med att ersätta den etablerade utbildning till distriktssköterska med en specialistsjuksköterskeutbildning i hemsjukvård då insnävningen av utbildningens innehåll kan leda till brister i kompetens och att färre söker en sådan utbildning. Risken finns också att kompetensen som erhålls på en så snäv utbildning gör att den specialistutbildade sjuksköterskan inte blir flexibel på arbetsmarknaden. Hälso- och sjukvården behöver fler specialistutbildade sjuksköterskor med rätt kompetens, inte färre. Enligt direktiven skulle utredningen underlätta kompetensförsörjningen men om specialistkompetenskraven tas bort så är risken stor att grundutbildade anställs för att lösa bristen på legitimerade sjuksköterskor.

Förslag om att specialistsjuksköterskeutbildningen inte längre ska leda till både en generell magisterexamen och en yrkesexamen, sid 449, 466

En yrkesexamen innehåller ingen grund för utveckling inom sjuksköterskors huvudområden omvårdnad och vårdvetenskap. För att självständigt bedöma planer och åtgärda omvårdnadsbehov av komplex art krävs sådan förmåga. Specialistsjuksköterskan med en generell examen inom huvudområdena omvårdnad och vårdvetenskap kan ta avancerade kliniska beslut samt vara med och utveckla och säkra kvalitet i vården. En yrkesexamen ger inte tillträde till forskarutbildningar vare sig i Sverige eller internationellt. Möjligheten att ta ut både akademisk examen och yrkesexamen gäller för alla högskoleutbildningar som leder till en yrkesexamen. Att en kvinnodominerad utbildning som sjuksköterskors specialistutbildning skulle bli en yrkesutbildning som högskolan anordnar utan rätt att utfärda både en yrkes- och en generell examen är anmärkningsvärt och sett ur ett genusperspektiv mycket ojämnt. Norrköpings kommun står inte bakom att en generell magisterexamen inte längre ingår i specialistsjuksköterskans examen.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Lars Stjernkvist
ordförande